

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 29.

Telepítés Biharmegyében.

Egészséges kisbirtokos osztály teremtése — minden kultur és gazdasági politikával foglalkozó állam első feladatai közé tartozik; Campbell szerint: Franciaországot egyedül erőteljes kisbirtokos osztálya mentette meg a kilenczféle kormányformájával járó zavarai s szerencsétlenségeiből.

Legerősebb gátat képez a szocializmus és mindenféle társadalombontó tévtanok ellen, amit eléggé bizonyít éppen hazánkban a dunántul egészséges birtokviszonya, a hol éppen ezért a szocializmus, mely már-már az egész országot behálózta — nem bir gyökeret verni. S erre tagadhatatlan nagy szükség is van nem csak politikai, de gazdasági tekintetben is. Hazánkban a 30 holdig terjedő — ugyszólván a szorosabb értelemben vett kisbirtokok az összes használható területnek csak 32 százalékát képezik és ezen az összes lakosságnak csaknem 60 százaléka él. De még ezek is mily állapotban vannak!

Nálunk is felismertett az osztály nagy fontosságú szerepe s növelésére, terjesztésére az állam kezdeményezésére megindult a mozgalom még pedig a telepítések által.

Apró, elosztott birtokok, a modern földművelő eszközök csaknem teljes nélkülözésével, egészségtelen hitelviszonyok között, mely bajon csak az ujabban meg-

indult szövetkezési mozgalom segít. A magas kamatu kölcsönök teljes anyagi megsemmisüléssel fenyegetik a kisbirtokost s innen van az, hogy csak a 10 holdig terjedő kisbirtokot, a hazánkban bekebelezett jelzalog kölcsönök 37 százaléka terheli.

A kisbirtokrendszer egészséges alapra fektetve még azon előnnyel is bír, hogy az intenczió gazdálkodást teremt meg, melylyel egyedül vagyunk képesek megküzdeni a világpiacon most fellépő orosz és keleti nyers termelőkkel.

A telepítés képezne e nagyjelentőségű cél elérésére az egyik eszközt. És itt sajnosan kell konstatálnunk, hogy az összes ebbeli törekvésünk ismert és ismeretlen okokból csak részben sikerültek. A telepések sok helyen a legnagyobb nyomorban sinlődnék, még pedig a nyújtott csekély anyagi segély folytán, amely körülmény aztán arra bírta az intéző köröket, hogy a telepítések körül nagyobb vigyázattal legyenek.

Ilyen szomorú tapasztalatokon okulva a kormány egy újabb telepítésre szánta rá magát, mely annyival is inkább érdekli minket, mivel a telepítés színhelye a *biharmegyei Siter* község, illetőleg *Cruy-Chanel* gróf ezen község határában fekvő körülbelül 5400 hold erdősbirtoka. A birtokos gróf hajlandó is átengedni a telepítésre igen alkalmas birtokot állami kézbe, mely a telepések ügyét rendezné.

A telepítés tervét, valamint a birtok állapotát körülíró memorandum fel is terjesztetett a miniszteriumhoz.

A memorandum szerint 100 család lenne letelepítendő egyenkint 21 holddal és 25 évi törlesztéssel. Az erdő rész kiirtott fái ára a törlesztés céljaira szolgálja. A telep teljesen külön községet képezne s a telepések házépítésre anyagot és pénzt kapnak. A helyszini szemle *Juhász és Kiss* leküldött miniszteri tanácsosok jelenlétében meg is történt s az erdőbecslés *Osztler* Ármin kir. erdőfelügyelő vezetése alatt folyik. A dolgan egy kissé komplikációt okozott azon körülmény, hogy néhány békésmegyei gazda nagy számu társai nevében késznek nyilatkozott a birtokos gróf előtt a birtok vételárát letenni, azonban az állam és a birtokos közti alkudozások már oly előre haladt stadiumban vannak, hogy a visszalépés nehézségebe ütköznek.

E terv, amennyire ugy a megvalósulás esélyeit mérlegelni lehet, kétségtelen, hogy nagy és jóhatású változást hozna létre Biharvármegye ugy gazdasági, mint népességi viszonyai között. Azért a magunk részéről is örömmel üdvözöljük azt.

Sainte Hilaire.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, márczius 29.

A képviselőház mai üléséről tudósítunk a következőket jelenti:

Pár perczig tartó ülése volt ma d. e. 10 órakor a képviselőháznak. Harmadik olvasásban elfogadta a Ház:

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

Zola trilógiájához.

(Lourdes, Róma Páris.)

MOTTO: »C'est là un livre de mauvaise foi.«

Henri Lasserre.

Irtá: *Giulio Lucaspromi.*

A Budapesti Hírlap egyik októberi számában párisi levélre akadtam, mely Zola Párisának reklámja akart lenni. »A napi nagy hír, mely huszonnégy órája dominál minden egyebet, az, hogy Zola befejezte új regény-sorozatának (Lourdes, Róma) harmadik kötetét — *Páris*. E hónap huszadikán kezd meg a regény közlését a *Gaulois* s csak az után kerül kötetes kiadásba. Lépten nyomon, amerre csak ember jár párisban, ott találjuk a sárga plakátokat, melyek azt az eseményt adják hírül. Hol vannak azok az idők, mikor hasztalan futkosott kiadó után a fiatal Zola?!«

E sorok megjelenése óta a hirhedt író, kit Vilmos császár, az agg, annak idején Jules Favre előtt Franciaország szégyenének nevezett, pénzért, vagy nem pénzért ne ku-

tassuk, de mindenesetre az uralkodó Alliance Israelite kegyének nagyobb mérvű megnyeréséért, egy kétségbeesett ügy védelmezésére vállalkozott s egyuttal a francia tábornoki kar, a francia igazságszolgáltatás pellengére állítására, a néhány hét előtt még az egész közvéleményt domináló Dreyfus ügyben. Kudarcz és elhallgatás lett a vége annak a háborúnak, melyet a nyughatatlan író előidézett. Mi lehetett ennek a vakmerőségnek az ára, mely szembeszállott saját nemzete önértékelésével anélkül, hogy külső eredmény indokolta volna az oly izgalmat keltett pörújítás küzdelmeit? Praeludium akart ez lenni a most könyv alakban megjelen regényhez. Párishoz,* vagy csakugyan az *igazság* rettenhetetlen bajnokává karta magát avatni, aminek az Alliance uralma alatt álló sajtó az igazság oly vakmerő arculcsapásával hirdette? . . .

Mi ezuttal, regénye megjelenése alkalmából csak ez utóbbira akarunk reflektálni. Bánt, lelkünk mélyéig bánt bennünket a hazugság az a cynismusa, a melylyel a sajtó egy része ezt az író, ki mindent a mi jó, nemes, ami szent

* Paris. Par Émile Zola. (Paris Fasquelle) Paris. By Émile Zola. Translated by E. A. Vizetelly. (Chatto and Windus.) E regény befejezése a trilógiának melynek első tagjai Lourdes és Róma valának.

erkölcsös, lábbal taposott mételet árasztó könyveiben s aki az alkonyuló század gunyjára most, mint az igazság az ártatlanság félelem és gáncs nélküli lovagja akar szerepelni* Ha valaha épen e három regényében mutatta magát *rossz hiszeműnek*. Volt alkalmunk e lapok 1895-iki folyamában »Lourdes« megjelenése alkalmából rámutatni az igazság ama szántszándékos ferdtetésére, a »Lourdes« pszichológiai genesisére, melyek minden komoly ember előtt megadhatják a kegyelemdőfést Zola hitelének. Láttuk, hogy Lourdesban a szeretet s az isteni irgalom csudái mily mélyen meghatották, hogy nyilatkozott Lasserre Henrik előtt a csudákról, melyeknek maga szemtanuja volt; hogyan nevezte Lourdesot a század szentélyének, ahonnan új fény árad a romlott világra, sőt hogyan ígerte Lasserre Henriknek, hogy könyve semmi olyast nem fog tartalmazni amin hívő lélek megbotránykozhatnék. . . .

Fájdalom, jóhiszemű lelkék hittek az ígéreteknek, azt hitték, hogy a lourdesi Szepítőlen egy újabb diadalt fog ülni a tisztátalan író megtérésében. A jámbor *Musy* abbé hitte,

* Hát még ahhoz mit mondjunk, hogy hazánkban akadtak nemcsak egyetemi tanárok (szegény ifjúság) de gymnasiumi tanulók (szegény szülők) üdvözölték Zolát, mint az igazság hősét!

Aranyi és Róth

Nagyvárad, Zöldfa-utca 36.

A tavaszi idény beálltával ajánlják a legjobb minőségű fekete, barna és zöld cipőket a legolcsóbb árban. — Valódi „Ita“ és „Pichler“-féle kalapokat. — Nyakkendő különlegességek,

kész fehérneműek a legszebb kivitelben.

az 1898. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslatot;

a kisbirtokosok országos földhitelintézetéről szóló 1879. XXXIX. t.-cz. módosításáról szóló törvényjavaslatot;

az 1881. LIX. t.-czikk 3. §-ának módosításáról szóló törvényjavaslatot;

a polgárosított magyar határvidéken fennálló házközösségi intézménynek megszüntetéséről szóló 1885. XXIV. t.-cz. némely rendelkezésének módosítása és kiegészítése tárgyában való törvényjavaslatot és

a Gabeala—Brocche di Cattaroi keskeny-vágányu vasutnak, valamint a Trebinje és Gravosa felé vezetendő szárnyvonalainak építéséről szóló törvényjavaslatot.

Végül a napirend megállapítása következett.

A holnap délelőtti ülés 11 órakor fog kezdődni és hét interpellációra adandó miniszteri válaszok lesznek soron.

A Spanyol—amerikai konfliktus.

Világszerte nagy izgatottságot keltett az a hír, hogy az Egyesült Államok hadat akarnak üzeni Spanyolországunk. Különösen a kereskedelemre nézve volna kiszámíthatatlan következményű ez a harc, mely kénytelen volna kalózhadjáratra fajulni. A »Maine« hadihajó légbepülésétől szóló jelentésen fordul meg a béke vagy háboru kérdése s ez a jelentés ma már köztudomású és éppen nem harczra tüzelő modoru.

Woodford, madridi amerikai követ is úgy látszik, a Mac Kinley elnök szellemében mindent elkövet a kinos ügy békés elintézésére s magában az Egyesült Államokban is igen tekintélyes emberekből álló békepárt van.

Általában kezdik Amerikában nyugodtabban tekinteni a Maine katasztrófáját és társadalmi utra terelni a kubai felkelők érdekében fennálló segélyakcióit.

Az Amerikából érkező segélyezést Spanyolország sem ellenzi, ha a Vörös-kereszt útján eszközlik s ha igazán humanitárius célzatok vezetnek Amerikát, mint hirdeti, ugy ezen uton, mely rá nézve a nemzetközi jog alapján egyedül helyes és jogos, szabadon gyakorolhatja:

A konfliktus jelenlegi állásáról különben a következő sürgönyöket vettük:

hogy Zola saját szavai szerint is mindig respektálta a talárt, hogy gunyt a vallás szolgálójából nem üzött* Nem olvasta »Mouret abbé véltét;« nem a »La Terret«, ahol egy nyomorult és nevetséges alak Jézus Krisztus nevét viseli, nem a »L'Assomoir«, ahol a legutálatosabb dolgok vannak megírva a vallás szolgálójáról.

Természetes, hogy csalódás lett a reménykedés vége. Zolának szentnek, hősnek kellett volna lenni arra, hogy az igazságról bizonyosságot tegyen, egész multját meg kellett volna tagadnia, az anyagot és szennyet, melyet oltárra állított, lábbal taposni s végül eldugaszolni az aranyat hőmpolygató forrást; regényeinek jövedelméről, mint a bűn díjáról lemondania.**

Könnyebb volt tennie, a mit tett; elfeledni, eltagadni a mi Lourdesban történt, a mit Lourdesban mondott; babonáság, csalás és csalódás fészkeinek nevezi a helyet, melyet magasz-

* Jamais je ne me suis moqué du prêtre. Dix à doux fors dans d'oyesmes romans, j'ai mis des prêtres en cause. Mais jamais je ne leur ai fait remplir un rôle indigne. Toujours, j'ai respecté la soutane, en ce sens que mes héros ecclésiastiques ne sont pas livrés au persiflage. Ouvrez mes livres, et vous verrez. »Lásd« Ce que pense Henri de Lasserre du roman D'Émile Zola. Par Louis Colin. Paris, Barral 1895. Pag 17.

** Mindezekre nézve lásd: »Ce qui prese« etc. továbbá: »Les Lettres de Henri Lasserre a l'occasion du roman de M. Zola. Paris. E. Dentu, Editeur. 1895.

Madrid, márczius 29. (Saját tud. távirata.)

Woodford amerikai követ fontos értekezletet tartott Gullon külügyminiszterrel és átnyújtotta neki az amerikai vizsgálóbizottság jelentésének kivonatát a »Maine« szerencsétlenségéről. Woodford holnap ismét értekezni fog a külügyminiszterrel, majd a gyarmatügyi miniszterrel és a miniszterelnökkel.

Páris, márczius 25. (Saját tud. távirata.) Az itteni »New-York Herald« jelenti Madridból: Woodford amerikai követ állítólag azt a meggyőződését fejezte ki, hogy biztosítva van a Spanyolország és az amerikai Egyesült Államok között fölmerült nehézségek haladéktalan és reális békés megoldása, a mely megóvjá Spanyolország becsületét, teljes igazságot biztosít Kubának és megvédi az amerikai érdekeket. A New-York Herald hozzáteszi, hogy Woodford mai értekezésének Sagasta miniszterelnökkel történeti jelentősége lesz.

Washington, márcz. 29. (Saját tud. táv.)

A »Maine« felrobbanásának okát vizsgáló bizottság jelentésével együtt, Mac Kinley elnök a kongresszushoz intézett üzenetében visszapillantást vet az ügy lefolyására, valamint azon barátságos jelenségre, mely a »Maine« látogatását Havannában és a »Bizcaya« látogatását New-Yorkban megelőzte, továbbá utal az újabb barátságos látogatások megkezdésének jó hatására. Az üzenet ezután tárgyalja a Maine felrobbanásával összefüggő részleteket. Felemlíti az egyesült államokban ennek következtében támadt nagy izgatottságot, mely azonban csakhamar ama határozattá változott, hogy mielőtt itélne, szükséges nyugodtan bevégni a bizonyítékokat. Az üzenet továbbá kifejti, hogy a bíráló bizottság nagy gondal végezte a vizsgálatot és közli a jelentés kivonatát, a mely azt mondja, hogy a Mainet egy képesített hajókalauz vezette a havannai kikötőben levő bojához. Az üzenet leírja tovább a szenvedett sérüléseket, melyek csupán aknarobbanásnak tulajdoníthatók, felsorolja a jelentésnek 8 pontba foglalt végkövetkeztetéseit, ismerteti Mac Kinley elnöknek már jelzett intézkedéseit és végül megfontolt tanácskozásra hívja fel a kongresszust.

Oratorium-e Haydn zeneműve Krisztus hét szaváról?

A »Szabadság« f. hó 29-iki számában »Haydn József« című tárczában méltatja a Katholikus Körnek e hó 27-én rendezett hangversenyét. Épen azért, mert a méltatás nagy szakismerettel van megírva s így igényt tart arra, hogy komolyan figyelembe véssék, reflektálnunk kell amaz állítására, hogy a műsor »igen helytelenül« nevezte el Haydn előadott zeneművét »Oratorium«-nak; nem azért — ugymond — mintha tárgya nem volna alkalmas arra, hogy Oratorium legyen, hanem mert »ezt Haydn nem komponálta Oratoriumnak és soha sem nevezte annak.«

Abban igaza van a cikk írójának, hogy Haydn ezen műve tisztán instrumentális zenének készült. Szöveggel később látták el. De másrészt az is igaz, hogy e művet általában Haydn oratoriumai közzé sorozták, annak nevezik. Nemcsak laikusok, hanem szakemberek is. Így például Köstlin »Geschichte der musik« (a zene története) cz. művének 223 lapján e művet határozottan Oratoriumnak nevezi, a »Pallas nagy lexikona« 8. kötetében Haydn ismertetésénél azt mondja id. Abrányi Kornél, hogy itt (t. i. Esterházy herczeg udvarában) írta... »Jézus hét szava« című Oratoriumát.

Nem vonjuk kétségbe, hogy lehetnek sokan, kik az ellenkező véleményt tartják és azt érvekkkel támogatni is tudják. Mikor a Kath. kör hangversenyrendező bizottsága a műsoron Haydn művét Oratoriumnak nevezte, teljes joggal tette azt, hasznáiván ott az elnevezést, melylyel Haydn ezen művét szaktudósok illetik.

Sőt ez volt az egyedüli helyes eljárás, mert mellőzve ama kérdés feszegetését, hogy minek nevezte maga Haydn e művet, kétségtelen tény, hogy a Breitkop és Kärzel kiadásában megjelenő partituran az egyesének szólamokon és a zongora kivonaton mindenütt ezen cím olvasható:

»Die Worte des Erlösers am Kreuze

Oratorium

von

Joseph Haydn«

Ebből az következik, hogy a műsort összeállító bizottság még sem járt el oly »igen helytelenül«, mint azt a fent említett cikk írója gondolja.

talt, a hol ő maga is könnyezett s ez igaz könyvek helyett a képmutatás könnyeit hullatni Soubirous Bernadette sorsa fölött kit a »Lourdes utolsó lapján a »Természet fölött« szánandó áldozatának nevez. Ime az igazság bajnoka!

Minő zavart, chaost hozott az elmébe ez a mi forradalmakkal erjedéssel telt átmeneti századunk; a hazugság minő föltétlen uralmát alkotta meg politikában, tudományban, irodalomban de főleg a sajtó hasábjain a szabadság örve alatt! Ah, mi csak a salakot látjuk még; későbbi, boldogabb kor gyermekei fogják meglátni a nemes igaz érczet s élvezni értékét, kiválóságát!! IX. Pius, nagy felséges tragédia hőse, gyakran mondogatta, hogy vissza kell adni a szavaknak igaz jelentésüket. Chaos uralkodott volna Zola lelkében, midőn a Lourdes hazugsága, rágalmi után elmert menni Rómába s s kihallgatást mert kérni a szent atyától a Lourdesi Boldogasszony egyik legbuzgóbb tisztelgőtől, a vallás főpapjától, amelyet meggyalázott, ünnepléses szent ígéret ellenére pellen-gére állított? Az emberiség igaz nagy alakjaiban harmonia, uralkodik; ezek a bántó ellentétek arra mutatnak, hogy Zola nem igaz genie, hanem az, ami. Voltaire volt, kiről a »Regard dans une mansarde«* szerzője ezt írja:

Voltaire alors regnait, ce singe de genie... Talán, talán nem is remélte Zola, hogy

* Hugo Viktor.

XIII. Leó elé bocsáttatik, csak azt akarta dokumentálni, hogy a római egyház minő intoleráns, türelmetlen és elfogult?! Akármit akart, annyi bizonyos, hogy ha a Lourdes nem is diszkreditálta volna, őt minden komoly ember előtt arra nézve, hogy az igazság tanuja legyen; egy elutasított írói ugyan ki várhatta volna; egy szenvedély bosszu, elfogultság nélkül írjon Rómáról, ahol visszautasított, mert a szent-anya sem óhajtott ama kétes dicsőségben részt venni, hogy mint valamely természeti, vagy muzeumi tárgy Zola vizsgálatának vesse alá magát!?

Ez azonban nem akadályozhatta volna meg Zolát terve kivételében; arcképet festett a szent atyáról, kit sohasem látott, bizva tolla bűvös erejében bizva mindenekelőtt a közönség fejében uralkodó zavar állandóságában, a századvég romlott izlésében. Bizott a zavarban, az árban mely a fölszinen hőmpolygéter mindazt, a mi szennyes mindazt, ami könnyű. Bizott a közönség eszmezavarában, amely közönség nem látta azt a szörnyű ellentétet, amely Zola és tárgya között uralkodott, amely nem látta azt a cynismust, melylyel a physikai és erkölcsi szenny apostola ajövő vallásának akart lenni hirdetője! Lasserre egykor visszaborzadt a gondolattól, hogy Lourdes regény tárgya legyen; a közönség egy része elég frivól elég gyöngé itéletű, hogy Zolát, egy új vallás szövetnekének tekintse s regényben keresse az evangéliumot.

A mulatozás vége.

— Saját tudósítónk távirata. —

Ezelőtt egy héttel Bereg-Böszörményben egy cigányt társai megvertek, egy szigonyval mellbe ütötték, aminek következtében a szerencsétlen ember tegnap két heti súlyos szenvedés után meghalt.

Az eseményt a cigányok nagy titokban tartották, míg végre is tudomására jött a csendőrségnek s az ügyészségnek s tegnap reggel ki is mentek a helyszínre, ahol a haldokló embert ki hallgatták, aki azonban a kihallgatás után néhány óra múlva meghalt.

A meghalt hulláját tegnap fel is boncolták s a hivatalos bonczolás megállapította, hogy az egész ember halálát az a seb okozta, a melyet barátai ejtettek rajta verekedés közben.

A gyilkosságról a következőket közli tudósítónk:

Márczius 15-én este a bereg-böszörményi cigánybanda a szomszédos községekbe mentek a bálókra — muzsikálni.

A bálók nagyon jól jövedelmeztek a cigányoknak, a kik haza fele indultak a dúspredával, azonban már ekkor veszekedni kezdtek, mert a pénzen megosztani semmiképpen sem tudtak, ezen felül a primást a többiek gyanúsították, hogy kevesebb pénzt ad elő, mint a mennyit tényleg kapott és így őket megrövidíti.

A veszekedés azonban akkor egészen elmult, a differentiakat kiegyenlítették és az egész cigány banda betért a legközelebbi korcsmába inni.

A korcsmában vigan folyt a mulatozás egészen más nap estig, amikor a cigányok haza fele indultak Böszörménybe, természetesen már majdnem egészen pénz nélkül, mert a kereset nagy részét a korcsmában elköltötték.

Utközben szóba jött a pénzfelosztási kérdés s mikor a primás megmondta, hogy már csak 8 frt van felosztani való, a többi mind elitták, ekkor ismét heves szóváltás keletkezett, ami természetesen véres verekedéssel végződött.

Azonban a verekedés nem sokáig tartott. A banda ismét csendesen folytatta útját hazáig.

Oththon azután harmadizben kezdtek ve-

Valóban, nagyobb szegény nem érte a katholicizmust, mint akkor, midőn Zola triológijában (Lourdes-Róma-Páris.) mint megannyi torzító-tükörben egy frivol és hitetlen tömeg látványossága lett, nagyobb szegény nem érte a sajtót, az irodalmat, mint midőn a méltatlan komédia előtt meghajolt.

Ez a mi bevezetésünk, a mi praelodiumunk Zola Párisához. Ezek után mi is ide írhatjuk, amit maga Zola mondott róla a nélkül, hogy felhívjuk a közönség megtévedésétől. Párisban találkozni fognak ismét Froment abbével, keresi tovább azt a keresztény-ideált, melynek meg kellene gyógyítania bennünket bajunkból: azt a vallást, melyet örömet és meggyőződéssel vallana magának, ami demokrata társadalmunk. Lourdesban hite megingott, tanúja volt, melyen dusan burjánzik ismét az avult korok misztikus babonája* s érezte, hogy azon a talajon meg nem teremhet az eszmény vallás. Rómában a vallást magasabb nívón találta, de az mit ő keres; de számot vet lelkével s ez a számadás olyan, hogy bizalommal reménységgel tekint a jövődek elé!

* És az a Zola írja aki könnyezett Lourdesban s aki Bernadetteről ezeket mondotta magának Lasserre Henriknek: Bernadette se hazug se csalódott (halucináló) nem volt, eszköze volt ő ama nagy világ fölötti lénynek aki uralkodik az emberi lét fölött. Bernadette ne fut ni une menteuse, ni une hallucinée; elle fu l'instru ment de ce grand an-dela, qui domine l'existence humaine.*

rekedni és ezuttal — véresen, mert az egyik cigányt Gurubai Adámot a verekedés közben valamelyik társa egy szigonyval mellbe ütötte, ami mélyen belehatolt a szerencsétlen ember testébe, a hol igen nagy sérülést okozott a belső részekben.

Mikor a cigányok a sebesülést észre vették, a szigonyt kivették Gurubai melléből és a sebesülést ápolás alá vették, az esetet pedig eltitkolták.

Igy, súlyosan sebesülve feküdt Gurubai néhány napig, azonban a csendőrség tudomást szerzett a dologról és jelentést tett az ügyészségnek.

Az ügyészségtől Ember Géza vizsgáló bíró azonnal a tett színhelyére ment, ahol a súlyosan megsebesült embert kihallgatták, aki azonban arról semmi nemű felvilágosítást sem tudott volna, hogy a szigonyt ki verte a mellébe — a cigányok mindanyian tagadnak.

A csendőrség azonban már nyomon van, azonban a vizsgálat eddigi eredményeit, a vizsgálat érdekében még nem lehet nyilvánosságra hozni.

A súlyosan megsebesült ember egészen tegnap reggelig kinlódott, amikor végre iszonyu kínok közt meghalt.

A halál híre Ember Géza vizsgálóbíró tegnap ismét kiutazott a helyszínére és Gurubai Adámot felbonczoltatta.

A vizsgálati bonczolás megállapította, hogy Gurubai a seb következtében halt meg, azonban halálát elősegítette a vérmérgezés, a mit a rozsdás szigony okozott.

A szerencsétlen embert tegnap délután már el is temették.

A vizsgálatot a csendőrség a legerélyesebben folytatja s daczára a konok tagadásnak, remény van rá, hogy már a legközelebbi napokban elfogják a véres tett elkövetőjét.

Egy katolikus pap meggyilkolása.

Aljas bűnténynek esett áldozatul egy volói katolikus pap. Oly piszkos, gyalázatos a tény maga, hogy igazán felháborodik mindenkinek erkölcsi érzéke, aki csak hallja.

E hó 18-án történt — mint Athénből írják, — hogy Volo lelkésze, Dalezio Péter a délutánt az ottani francia konzulnál, Rou-

A hármas regény hőse különben szintén tele van ellenmondásokkal chaossal. Pierre Froment hitehagyott pap, aki szeretetből gyöngédségből imádoztja iránt, aki hívő és meggyógyul Lourdesban, teszi magát, hogy hisz s papi teendőit becsülettel végzi, bizonyos természetes illedelem érzetből s lelkiismeretességéből. Tehát képmutatás, naponkénti képmutatás közben keres igazságot, melyet se Lourdesban se Rómában meg nem talál, hanem Párisban, ahol a munka embere között, nyomoruság közepette, jót tévén, alamizsnát osztogatván, megtalálja a jövő vallását »a munka és igazságosság« világában.* Vége a mesének az, hogy leveti a talárt és megházasodik. Önkénytelen eszünkbe jut Erasmus mondása, midőn hírül vette, hogy Luther elszöktetett egy apácát s azt nőül vette: mégse tragédia az, hanem komédia, (vigjáték) mert házassággal végződik. Zola triológiája nem irodalmi, hanem mindennapi komédia még pedig a legszentebb dologgal üzött méltatlan komédia. Aki kedvét leli benne, már el van itélve.

* Egy tekintélyes angol kritikai folyóirat. az Atheneum (melleleg megjegyezve Arany János állandó angol olvasmánya) azt mondja márc. 5. számában Zola regényéről, hogy művészi becsé nincs, inkább valami pamphletnek, röpirat feléuk lehet nevezni. »Paris can hardly be praised from the standpoint of a work of art. It is far more a disguised pamphlet or sermon.«

joux-nál töltötte, s az esti órákban ment haza lakására, mely a templom közvetlen közelében van.

Ugy éjjel tájban azután ismeretlen tettesek — azt sem tudják most még, hogy hányan voltak — keresztül mászva a templomot bekerítő kőfalon, befedték a templom egyik ablakát és így behatoltak a templomba, onnan pedig a sekrestyén át a plebános lakásába. A zajra természetesen felébredt a lelkész és felugrott ágyából. Azonban a banditák megröhanáltak és késekkel számtalan szúrást ejtettek a szerencsétlen, védtelen emberen s így ölték meg. A segélykiáltásra és a dulakodás zajára felébredt a plebános inasa, aki revolver lövésekkel akarta a szomszédok figyelmét felhívni s a gazembereket elriasztani.

Vagy 5 lövést tett, mire a banditák elmenekültek. Természetesen óriási csődület támadt a véres tett színhelyén, ahol csakhamar megjelent a francia konzul is.

A szerencsétlen Dalezio azonban már ekkor a halállal vivódott, alig néhány szót szólott a konzulhoz. Gyilkosait nem tudta megnevezni, hiszen nem bántott soha senkit és haragosa sem volt.

A sötétben pedig nem tudta megkülönböztetni még azt sem, hogy hányan voltak a nyomorult gazemberek. Alig egy negyedórai kínos haláltusa után kiszendetett.

A megindított nyomozás eddig mindössze annyit állapított meg, hogy a gyilkosok valószínűleg török katonák vagy felkelők voltak, mert ilyenek által viselni szokott két főveget találtak a templom tövében. Ugy vélik, vagy legalább úgy hiszik, hogy a gyilkosság egyetlen oka az lenne, hogy a szerencsétlen Dalezio-ra megneheztek a muzulmánok, még pedig azért, mert Te Deum-ot tartott akkor, midőn György görög király oly szerencsésen megmenekült az élete ellen elkövetett merényletből. Mert egyébként semmi okát nem tudják ennek a vadállatias kegyetlenséggel elkövetett gyalázatos gyilkosságnak.

Előfizetési felhívás!

Az új negyedév küszöbén bizalommal lépünk olvasóink elé s kérjük, támogassák tovább is munkánkat, törekvésünket.

Programra, hangzatos ígéretekre nincs szükség. Lapunk irányja ismeretes mindenki előtt. Isten, király, haza a mi jelszavunk. A hazafias és keresztény elvek védelme a célunk. Pártoktól, klikkektől függetlenek vagyunk.

A szocializmus rohamos terjedése arra int bennünket, hogy a társadalmi bajok tanulmányozására nagy gondot fordítsunk. Eddig is éber figyelemmel kísértük nemcsak ezt a mozgalmat, hanem az ipar és közgazdasági életnek minden nyilvánulását, lesz gondunk reá a jövőben is. A főváros és a vidék első rendű írói tollából származnak széles körben feltűnést keltett cikkeink.

Lapunk élénkítésére mindent elkövetünk. Távirati rovatunk, országgyűlési tudósításunk bármely vidéki lappal kiállja a versenyt.

Tárczáink előkelő színvonalon állanak, érdekesen, elevenen vannak írva, de a jó ízlést sohasem sértik. Közkeletűveltségű tárczairónk gárdája napról-napra növekedik.

Előfizetőinknek mindjobban gyarapodó tábora, lapunk befolyásának növe-

kedése, jele annak, hogy a közönség felkarolja és támogatja azt az irányt, melyet nem magánérdek, hanem a közérdek vezet.

A »Tiszántul« az országnak egyik legolcsóbb napilapja. Előfizetési áraink a következők:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyed évre . . . 2 frt — kr.

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyed évre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyed évre . . . 3 frt — kr.

UJDONSÁGOK.

Felkérjük előfizetőinket kiknek előfizetése e hó végén lejár annak mielőbbi szíves megújítására, nehogy a szétküldésben fennakadás történjék. Az előfizetési összeg beküldésének megkönnyítésére lapunk mai számához utalványokat mellékelünk.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 1. Orvos-egylet szakülése d. u. 1/5 órákor.
Április 2. Közegészségügyi bizottság ülése a városházán d. u. 4 órákor.
Április 2. A koldusápoló egylet közgyűlése d. u. 3 órákor.
Április 3. Szigligeti-társaság közgyűlése, a városházán délután 4 órákor.
Április 3. A »Biharmegyei Népnevelési Egyesület évi közgyűlése d. e. 11 órákor a megyeházán.
Április 11. Az 50 éves forduló ünnepe s rendkívüli városi közgyűlés.

* **Bubics püspök kiténtetése.** Tegnap egyik sürgönyünk jelezte már a magas kiténtetést, melyben a magyar püspöki karnak egyik előkelő tagja legközelebb részesült. A hivatalos lap tegnapi száma közli erről a következő legfelsőbb kéziratot:

A személynem körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán *Bubics* Zsigmond kassai püspöknek, az egyház és a közügyek terén kifejtett kiváló tevékenysége elismerésül, *első osztályú vaskorona-rendemet* díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1898. évi márcz. hó 21-én,

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Báró *Bánffy*, s. k.

* **Ülés a városházán.** Szombaton d. u. 4 órákor a városháza kistermében a közegészségügyi bizottság a temetők rendszabályozása tárgyában ülést tart.

* **Iskola látogatás.** A helybeli gymnasiumban dr. *Nagy* Ernő kir. jogakadémiai tanár, akit a miniszter megbízott a történet tanításának felügyeletével, tegnap kezdte meg vizsgálatát. A vizsgálatot ma is folytatja.

* **A szabadságharcz muzeuma Debreczenben.** Gróf *Kreith* Béla, nagy ügyszeretettel, lankadatlan buzgalommal és áldozatkészséggel össze gyűjtötte mind azt, a mi csak becses és dicső ereklye maradt a szabadság harcából. Ezt a gyűjteményt a szabadságharcz 50 éves fordulójára alkalmából Budapesten kívánta kiállítani, de a főváros csakis a nyilvános látogatás mellőzése esetére engedte a gyűjtemény elhelyezését az üres műcsarnokban. Most ezt a hajléktalan menedékhelyet is beszűntette a főváros és *Kreith* kénytelen volt az egész muzeumot a Bem-Petőfi körkép helyiségébe át vinni hol most nyilvánosan megtekinthető. Gróf *Kreith* állandó és méltó helyet óhajt muzeuma számára és az egészet felajánlotta Debreczen városának a szakértőleg megbecsülendő ár ellenében. *Simonffy* polgármester a jövő hó elejére értekezletet hívott össze e tárgyban, mely-

nek véleményes jelentése mellett a tanács elé kerül az ügy. Fedezet és helyiség van e muzeum átvételére és így valószínű, hogy az egész ország előtt oly nagy becsű ereklyék Debreczen városa tulajdonába mennek át.

* **A magyarság a Lloyd-társaságban.** A Lloyd-társaság szombati közgyűlését — mint a Magyarország írja — egy kellemetlen incidens zavarta meg. Az előző jelentés fölolvása után szólásra jelentkezett *Biró* Henrik, a kiről eddig azt hitték, hogy szolid kereskedő, s a kiről most egyszerre kiszült, hogy zabolátlan vérű felforgató. Hallatlan, a mit ez az ember kívánt. Neki rosszul esik az, hogy a magyar kereskedők körében egy szót nem hallani magyarul, hogy a Lloyd társaság tagjai sorában, — bár egy magyar név nem kerül annyiba, mint egy új czégtábla, — most is alig lehet találni egy magyar nevet, hogy, bár a magyar kereskedő is magyar polgár s így kötelessége volna valamennyire magyarnak lennie . . . Tovább is beszélt volna még, de nem lehetett. A Lloyd-társaság gyűlése egyszerre átváltozott macskazenévé. Ki fűtyült, ki prűskölt, ki üvöltött, de mindeki föl volt háborodva. S tekintve, hogy esős idő volt s ennél fogva esernyők is voltak jelen, a dolog még tragikus fordulatot is vehetett volna, ha az előző székben nem ül *Kohner* Zsigmond a tapintatos. Szeme egy pillantásával megmagyarázta a tenger nélküli Lloydnak, hogy ilyen haszontalanságot kár hullámokat verni, s azután így folytatta: »Azt hiszem, hogy napirendre térhetünk. A Lloyd-társaság feladata nem az, hogy magyar legyen, hanem hogy kebelében a tagtárs urak valamennyien jól érezzék magukat. Igaz ugyan, hogy magyar ember Budapest fő- és székvárosában nem érezheti magát jól ott, a honnan a magyar szó származva van; hanem a Lloyd-társaság egyszerre jól érezte magát. És maradt minden a régiben. *Biró* úr pedig elgondolkodhatik azon, hogy miért nem takarította ő meg az 50 kr. készpénzt, a melylyel a *Biermannból* *Biró*vá, s azt az erkölcsi fáradságot e helylyel a kozmopolitából magyarrá való átalakulás jár. Miért ő lett *Biró*? Hát a Lloyd-társasággal bir jó valamit?

* **Bartos Gábor temetése.** Impozáns módon nyilatkozott meg a részvét tegnap, mikor *Bartos* Gábort utolsó útjára, ki a temetőbe kísérték. A gyászoló család tagjain kívül ott láttuk a megye részéről *Beöthy* László dr. főispánt, *Szunyogh* Péter alispánt, kik az elhunytak, mint a vármegye törvényhatósági tagjának adták meg a végtisztességet, ott láttuk továbbá *Bulyovszky* József dr. polgármestert, *Markovits* Antal, *Markovits* Kálmánt, *Pallay* Lajost, *Halky* Eadrét, *Sal* Ferenczet, *Balázsházy* Bertalant és még sokakat közéletünk kitűnőseinek közül, kik az elhunytak, mint városunk érdemes polgárának rótták le a kegyelet adóját. A halottas ház udvarán selyem bársony diszes menyezett alatt volt felállítva a gyönyörű ravatal, melyre az érckoporsót helyezték. A ravatalt a szebbnél szebb koszoruk egész halmaza borította. Nehányinak feliratát ide igtatjuk:

Felejthetetlen Gáboromnak, — Mariskád; Szeretett jó Öcsémnek, — Gyula; Áldott lelkű sógoromnak hálás szeretettel; Isten veled sógorkám — Nina; Salay Dezső és neje; — a jó Gábor bátyámnak; Imre és Aranka; — a jó Gáborbátyámnak; Felejthetetlen jó Gáborbátyámnak — Anna és Józsi; Felejthetetlen Gáboromnak, — Ilka és László; Kedves jó Gábor bácsinak, — Ellb, Ernő, Kálmán; *Bartos* Gáboromnak, részvét jeléül, — a *Pallay* család; A Jákó-Hodosi ev. ref. egyház — áldott pártfogójának; Kedves jó Gáboromnak — Ferid és Etelka; Jákó-Hodos község képviselő testülete — tisztelete jeléül; Szeretett Gáborbátyámnak — hálás szível öcséd és testvérei.

A diszes ravatalt a jákó-hodosiak állották körül, élőkön Jákó-Hodosi református lelkészszel és a község birájával. A kiváló pártfogót és hathatós jótévőt gyászolják ők az elhunytban. A temetési szertartás pontban délután 3 órákor kezdődött. *Csák* Máté és *Sulyok* Ist-

ván ref. lelkészek mondtak imát és beszédet; ezután a jákó-hodosiak kivitték a koporsót a gyászkoszóra, mely előtt aztán a popás koszorúkkal elborított virágkocsi megindult, utána pedig a nagyszámu résztvevőktől körül vett koporsót vivő hatfogatos gyászkosci. Az impozáns menet ezután a várad-olaszi-i temetőbe ment, a hol a sirnál a jákó-hodosi ref. lelkész mondott remek bucsuztatót. A rendkívüli díszes temetést természetesen *Veiszlovits* Adolf és fia temetkezési vállalata rendezte, ujjalag beigazolvva a czég jó hírnevéhez fűzött vára-kozást.

* **Az épületek eltolásáról.** A Magyar Mérnök és Építészegylet helyiségében érdekes előadást tartott tegnap *Zelovich* Kornél mérnök az épületek eltolásáról. A Dreher-palota tervbe vett eltolása nálunk is aktuálissá tette a házak eltolásának problémáját. Sokan abban a véleményben vannak nálunk, hogy Amerikában csak olyan házakat tolnak el, melyek már építésükkor egyenesen ilyen czélokra készültek. Ez nem áll. Masszív köpületeket is eltoltak az amerikaiak, amint ezt az előadó több példával bizonyította. A házeltolások közt kétségtelenül legérdekesebb a chicagói baptista-templom eltolása, melyet magas karemn tornyával egyetemben emeltek fel 1.7 m. magasra is toltak el több mint 15 m. távolságra. Az itt szerzett tapasztalatok alapján dolgoztatott ki a Dreher-palota eltolásának terve is.

* **Cigarettázók figyelmébe.** A valódi török és egyiptomi szivarkák 1897. évi június hó 1-étől érvényes árjegyzékében felvett török szivarkák s egyiptomi szivarkáknál f. évi április hó 1-étől kezdve következő változtatások léptetnek életbe:

1. tétel alatti En A' alá (vastag alaku) 100 darab és 25 darab csomagolásban az eddigi 7 frt és 1 frt 75 kr. helyett ezentul 6 frt és illetőleg 1 frt 50 krért;

a 2. tétel alatti En A' ala (vékony alak) ugyanilyen csomagolásban az eddigi 5 frt és 1 frt 25 kr. helyett 4 frt 50 és illetőleg 1 frt 13 krért; a

3. A' ala (vastag alak) hasonló csomagolásban az eddigi 6 frt és 1 frt 50 kr helyett 5 frt és illetőleg 1 frt 25 krért;

a 6. tétel alatti Jaka (vastag alaku) ugyanilyen csomagolásban 5 frt és 1 frt 25 kr helyett ezentul 4 frt 50 és illetőleg 1 frt 13 krért; a

7. tétel alatti Jaka (vékony alaku) ugyanilyen csomagolásban az eddigi 4 frt és 1 frt helyett ezentul 3 frt 50 és illetőleg 88 krért míg a

8. tétel alatti Chinbek (vastag alaku) helyett ugyanezen elnevezés alatt új faju, illetőleg új alaku szivarka jön forgalomba 100 darabonként 3 frt 50 és 25 darabonként 88 krnyi árban.

Ezen csoportnak 4., 5. és 9. tételek alatt felsorolt szivarka fajokban változtatás nem történt.

Továbbá az »E« Egyiptomi szivarkák árjegyzékében *Nestor* Gianacis cairói gyárból származó és 4. tétel alatt felvett »Extra fine« szivarkák ezentul az eddigi 100-as csomagoláshoz szivarkák készletének elfogytával csakis 25 drkos csomagolásban fognak 1 frt árért forgalomba hozatni;

a Kyrizai Fréres cairói gyárból származó 5. tétel alatt felvett »Jokey-Club« szopóka nélküli szivarka faj csakis a készletek kifogyatáig fog a elarusítottani;

a 7. tétel alatti »Elite« szopóka nélküli parafa véggel bíró szivarka faj csakis 25 drkos csomagolásban 1 frt 13 krnyi árban fog a forgalomba kerülni;

Végre ezen gyárból:

8. tétel alatt »Iris« elnevezéssel új faju szivarka kerül forgalomba 100 drbonként csomagolva 3 frt 50 krnyi árért; a

Dimitrinó & Co. cairói gyárból 11. tétel alatt felvett »Luxor« szopóka nélküli szivarka ezentul csakis 25 drbnyi csomagolásban az eddigi 88 krnyi árért fog forgalomba jutni.

* **Gyászhoz.** Egy köztisztelőben álló családot ért gyászról veszünk hirt, a mely hir egy magas kort ért tisztességes matróna elhunytáról szól. A gyászoló család által kiadott gyászjelentés így hangzik:

Istvánffy József és neje született: *Hartl* Carolina mint vő, illetve leánya s fiuk *István*: mint

unoka, Tráeg József és neje született: Hartl Octavia, mint vő, illetve leánya és gyermekeik, mint unokák; Ede és László mint testvérek és gyermekeik, továbbá özv. Wondré Manoné mint sógornő és számos rokon fájdalomtól megtört szívvel tudatják a legjobb anya, nagynya, dédanya, testvér, anyós és rokon özv. Hartl Amáliának, folyó évi március hó 29-én d. u. 3/4 5 órakor életének 76-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentség ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A felejthetetlen drága halott hült tetemei f. hó 31-én, azaz esütörtök d. e. 10 órakor fognak a rom. kath. vallás szertartása szerint a vár-alja kolozsvári utca 34. sz. házból a váradvelencei sírkertbe örök nyugalomra tétetni; az engesztelő szent mise áldozat pedig április hó 1-én d. e. 1/2 8 órakor fog a váradvelencei rom. kath. plebánia templomban az egék Urának bemutatni. Mely vegtisztességre az elhunyt rokonai, tisztelői és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1898. március 29. Örök világhosszág fényeskedjék neki.

* **A spanyol-amerikai hadi készülődéshez.** Néhány nap előtt megemlítettük, hogy Spanyolország hadat üzent az Egyesült-Államoknak. Bár a hír ily formában korai volt, kétségtelenül ez lesz a közel jövő egyik legszenzációsabb ujsága. Érdekesnek tartjuk mindkét állam haderejét felemlíteni, melyből egy közeli náboru esélyei körülbelül kiszámíthatók.

A spanyol hadsereg feloszlik a félsziget hadseregére és a telepítvények csapataira, melyek Kuba, Porto-Riko és a Filippi szigeteken teljesítendő szolgálatra valók. A királyság területe 14 katonai kerületre van osztva s az összes kerületek 140 katonai övre oszlanak. Minden öv kiállít egy-egy gyalogszászlóaljot, egy tartalék- és egy pótzászlóaljot. A 140 tényleges zászlóalj 60, két-két zászlóaljból álló seregrebe egyesítetik. Dandárok, hadosztályok és hadtestek csak mozgósítás esetén alakulnak. A spanyol hadsereg a következő részekből áll: Gyalogság: 60 seregre, 20 vadászászlóalj, 140 tartalékzászlóalj. Lovasság: 8 ezred dsidás, 14 ezred lovasvadász (cazadero), 2 ezred huszár, 4 ezred dragonos; összesen 28 ezred; azonkívül 28 tartalékezred. Tüzérség: 5 ezred hadosztálytüzérség 6—6 üteggel, összesen 30 üteg, 180 löveggel; 5 ezred hadtesttüzérség 4—4 üteggel [20 üteg = 120 löveg]; 2 ezred hegytüzérség, egy-egy 36 löveggel (72 ágyu), 1 ezred ostromló-tüzérség 4 üteggel (16 ágyu). Végösszeben 388 löveg. Műszaki csapatok: 5 utászrezd, 1 vasúti és 1 táviró zászlóalj, továbbá 5 tartalékezred. Vonatcsapatok békében nincsenek. A hadsereg egésze ereje körülbelül 116.000 ember. Ezekhez számítandók még a csendőrök (guardia civil) 15000 emberrel 10 ezredben és a határőrség (carabineros) 10.000 emberrel. A telepítvények csapatai toborzás útján egészítik ki magukat. Erejük 35.000 ember. A gyalogság Remington-puskával a lovasság Remington-karabéllyal van ellátva. A tüzérségi anyag a Krupp-gyárból származó 8 centiméteres öntött acélágyúkból áll, a hegyi tüzérség lövegei könnyebbek és csak 78 cm. űrméretűek. Hadi tengerészet. A spanyol hajóhad csak számra jelentékeny, a legtöbb hadihajójuk elvénült, harczképtelen; a korszerűek vagy egészen új építmények, vagy felszerelés nélküliek. 1892 végén az állapot ez volt: 1 páncélos hajóraj hajó 17 ágyuval és 600 emberrel, 3 páncélos fregatta 43 ágyuval és 1897 emberrel, 4 páncélos czirkáló hajó 49 ágyuval és 2000 emberrel. Nem páncélozott hajók a többi közt: 9 I. osztályú czirkáló hajó, 9 II. osztályú czirkáló hajó, 3 III. osztályú czirkáló hajó, 12 torpedóavizó, 8 I. osztályú, 37 II. osztályú ágyúszád, 12 I. osztályú torpedónaszád és 3 II. osztályú torpedónaszád. Épülő félben voltak, 4 páncélos czirkáló hajó, 1 torpedóavizó, 1 II. osztályú ágyúszád és 20 torpedónaszád. A tengerészcsapatok: 3 gyalogdandár (1 tényleges 1 tartalékezredre), 2 tüzérdandár (1 tényleges és 1 tartalékezred), 5 század hajógyárvédő-csapat, összesen 399 tiszt, 8530 ember.

Az Egyesült-Államok rendes hadserege aránylag igen csekély: 25 gyalog-, 12 lovas- és 5 tüzérezred, továbbá egy mérnök-hadosztály, összesen 2159 tiszt és 259.526 ember. A rendes hadsereg kiegészítése toborzással történik, rendszeren öt évre. Azonkívül minden fegyverforgató férfi tizennyolczadik évétől negyvenötig a nemzetőrség tagja, a mely az egyes

államokban rendszeren télen egy-két hétig vonul be gyakorlatra. Az organizált nemzetőrségnek 8917 tisztje és 102.397 legénye van; azonkívül 7.695.242 harczképes ember van bejegyezve a nemzetőrség tagjai közé. Az ágyuk száma 248. A haditengerészetnek 72 nagyobb hajója van 200.553 tonna tartalommal, 298.458 löveggel, 1005 ágyuval és 22.124 hadi tengerésszel. A tengerészeti arzenál Portsmouthban, Charles-towben, Brooklynban, League-Islandban és Washingtonban van.

* **Közrekerült tyuktolvajok.** A helybeli rendőrség tegnap két veszedelmes tyuktolvajt fogott el, akik már hetek óta lopták a tyukokat. A tolvajt Frález Ferenc földbírófosok feljelentésére fogták el, akinek már több ízben meglátogatták a tyukját. Tóth József és Biró József a két letartóztatott enyveskezü nevé.

x **Kérem a n. é. vevőközönséghez!** *Miután jövő hét esütörtökön, pénteken és szombaton üzletem zárva lesz e körülményre bátor vagyok b. figyelmét felhívni és tisztelettel kérni, miszerint a husvéti ünnepekre nálam szándékolt bevásárlásait cipő, kalap, férfi divat és minden e szakba vágó cikkekben a megelőző napokban kegyeskedjék eszközölni. Teljes tisztelettel Leitner László, Zöldfa-utca Zöldfa kávéházzal szemben.*

x **A legjobb** asztali, csemege és gyogyborok Berger Lajos Bémer-téri borkereskedésében (Stidl-ház) kaphatók. A borok valódiságáért felelősség vállalatik. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítenek.

A nyugalom honából.

Gyiresről, a hol az utóbbi időben ugyan-csak felbomlott a békesség, a nyugalom, takaros híreket küld levelezők. Tekintettel arra, hogy a megyszerzte uralkodó díszes állapotoknak jellemző képe ez a leírás, a mennyiben ez csak egy a sok közül, ime leadjuk a tudósítást egész terjedelmében:

Gyires, 1898. március 28-án.

Itt, a legutóbbi napok óta fenekestől felfordult minden békesség és nyugalom. A heteken át folyó szociális-izgatások burjánként vertek gyökeret a nép lelkében és meg szülték az eredményt, a formális felfordulást. Faluszerzte egyébről sem folyik a szó, mint a szociális tanokról, de főként arról, hogy mindenki elégedetlen és van is rá oka. Mindenütt csoportokba verődik a nép és mohón hallgatja a nagy számban található szocialista szellemű ujságokat. Vagy 10-féle is forog közkézen. Ezekből merítik azután a ferde felfogásokat és béke bontó követeléseiket. De ez nem minden. Bebizonyosodott, hogy nem csak szociális ujságok dolgoznak itt, hanem szociális pénz is. Igen, mert az izgatók nem érik be azzal, hogy oktadják a népet, hanem meg is győzik; már aztán kit így, kit úgy. Egy ital bor legalább is akad, ha más nem, a mi mellett azután fogékonyabb a hallgatóság, meg azután lelkesül is — akár a vasvilláig.

A bűjtogatók pedig — elég szép számmal vannak — természetesen egyre azt hangoztatják, hogy csak felvilágosítják a népet; azt azonban a világért sem ismernék be, hogy formálisan lázitanak minden létező törvény és jogrend ellen. Korántsem higgye azt senki, hogy ez talán aféle békés politizálás. Hiszen már a hatóság is beleavatkozott a dologba. Hat nap óta erős csendőrrjárőr czirkál a községben és nap-nap foglal le iratokat, ujságokat. Csakhogy természetesen nehezen folyik a nyomozás főleg azért, mert az izgatók — a mióta a csendőrség feltűnt a láthatáron — nagyon ügyesek és lehetőleg kerülve minden feltűnést, titokban izgatnak.

A lakosság pedig csak szedi tovább a maszlagos tanokat és a koresmában egyébről sincs szó, mint arról, hogy, hogy lenne jobb, mint lenne jobb.

Most vasárnap történt azután, hogy a délutáni órákban a koresma színültig megtelt és a habozott férfiak között mihamar dühös szóváltás támadt.

Most is természetesen a szociális tanokról folyt a szó és a különféle nézetekből azután véres verekedés keletkezett.

Barna György — a híres szocialista izgató — ő volt az első aki kezét emelt az asztalnál ülő régi haragosára, annál is inkább, mivel ez másféle nézeteket vallott a földosztogatás mikénti fogantatásáról, mint ő.

Csunya szidalmak közepette felkapta a sörös kancsót és bezúta vele ellenfelének Gyirbe Györgynek a fejét.

Erre, mint az adott jelre aztán felugrált mindenki s mig az általános felfordulás zajában Barna elmenekült, addig egyesek a község-házára futottak, a bíróért, hogy az aztán lecsendesítse a lázongókat.

A bírót azonban nem találták otthon, mivel ez Nagyváradon járt.

A verekedés tehát tovább folyt a koresmában.

Mikor már tetőfokát érte az általános üllegetés — belépett a koresmába Szelezsán Illie.

Mikor ezt megpillantotta a bevert fejű Gyirbe György — a kinek időközben fia is megérkezett — nekirontott és fiával egyetemben földre teperték a szerencsétlen Szelezsánt és össze-vissza tiporták.

Szelezsán is éppen azon oknál fogva volt haragos Gyirbé-éknek, mint Barna.

Végre is a véres verekedésnek a gyorsan segélyül hívott csendőrség vetett véget.

Szelezsánt aki eszméletlenül maradt a verekedés színhelyén, lakására szállították, ahol most a szenvedett belső sérülések folytán élet-halál között lebeg.

A véres verekedés színhelyére aztán táviratilag tett jelentésre, haladék nélkül kiutazott Ember Géza vizsgáló bíró és megkezdte a hivatalos vizsgálatot. Első sorban is Gyirbe Györgyöt hallgatta ki, a ki azonban nehezen tud beszélni, mert rendkívül súlyos belső sérülései vannak. Azután Barna Györgyre került a sor, akinél házkutatást tartottak s a kit a terhelő adatok nyomán le is tartóztattak. De letartóztattak számos más terheltet is.

A csendőrség egy megerősített járőre folyton a községben czirkál s nem is távozik előbb mig a vizsgálat befejezést nem nyer. A hangulat különben rendkívül izgatott.

Eddig szól tudósítónk levele, a melyhez csak annyit fűzünk, hogy Barna György tényleg, mint szocialista izgató hírhedt alak, a kinek a közel multban röpíratokat és lapokat foglalt le a hatóság, — a mint arról multkori számunkban részletesen megemlékeztünk. Ugy látszik azonban, hogy erős csendőri állomásokra van szükség nemcsak Gyiresen, hanem megyszerzte sok helyen, mert a nyugalom a legkevesebb mindenütt, de annál több és gyakoribb az ilyes szociális színezetű véres összekülönbözés.

IRODALOM.

— **Az 1848—49-ik harmadik honvéd zászlóalj története.** Hegyesi Mártontól. Budapest. 1898. — Már csak nemcsak közeledik, hanem küszöbön áll a magyar nemzet alkotmányáért vívott dicsőséges küzdelem a szabadságharcz ötvenéves fordulója. E küzdelemben a dicsők közt is első helyre küzdötte föl magát a hírneves 3-ik honvéd zászlóalj, a melynek tagjaik hibásan és tévedésből vörös sipkásoknak szokták írni s éppen ennek történetét állítja most Hegyesi Márton fentirt művében a mindinkább fogyó kartársak és a bámuló utódok elé. A Görgei Arthur tábornoknak ajánlott mű ismertetésére visszatérünk. Ajánljuk a derék művet olvasóink becses figyelmébe.

— **A Kath. Pedagogia 2.** füzete a következő tartalommal jelent meg: A középiskola czéjja és feladata. (Folytatás). Irta: Sarmaságh Géza dr. szathmári kir. kath. főgimnáziumi tanár. A pannonhalmi benzés magyar nyelvi szaktanárok módszertani megállapodásai 1896-ban (Vége). Brunetiére a nevelésről és tanításról. Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel kísérte Olasz József dr. A magántanulók vallástani vizsgálata. Irta: Lileczky Béla, kassai főreáliskolai hittanár. Észrevételek a módszeres középiskolai vallástanításról. (Folytatás). Irta: Pokorny Emánuel, kir. kath. főgymn. hittanár. A középiskolai internátusok kérdéséhez. Irta: Pedagogus. Hu-

manista pedagógia mozgalmak. (Folytatás). Irta: **Acsay Antal** dr., a budapesti tudományos egyetemen m. tanár. Irodalom. (Erdélyi Károly: A magyar nemzeti irodalom története. — Huber Lipót: A talmud. Vegyesek. (A kultuszminiszter — a Katolikus Pedagógiáról. — Uj egyetemi tanárok. — Kerégyártó Árpád dr. — A közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalása. — A tanárck fegyelmi szabályzata. — Katolikus tanítóképző intézetek. — Beküldött művek. — A Katolikus Pedagógia célja a neveléstudományt kath. szellemben ápolni, fejleszteni, külfönös gondot szentelni a kath. középiskolázás ügyének, érdekeinek. Megjelenik minden hónapban, 4 ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker., Pál-utca 7. sz. II. em. 37.

Magyar Gazdák Szemléje. A Magyar gazdaszövetség derék folyóiratának most jelent meg a márciusi füzet. Tartalma mint mindig most is tanulságos és aktuális. Vezércikke a nemzetgazdasági teendőkről szól Cz. J. jeles tollából. Feltűnő cikke az **aratás problémájáról**, írta: **Eber Ernő**. Részletesen ismerteti továbbá a bácskai memorandumot, a szabócsi és hevesi szocializmust. **Bálint Imre**: Gazdasági politikánk multja és jövője. **Körössy Endre**: Latifundumaink és az agrárszociális kérdés és **Isekutz Győzőnek**: A tüzhely védelm című szakavatott cikkei után különfélek és krónika rovat zárja be a füzet gazdag tartalmát. — A kiváló becsü folyóirat ára egész évre 6 frt. Szerkesztőség: Budapest, Egyetem-utca 2. szám.

— **Népiratkák a szocializmus ellen.** A Szent-István társulat a szocializmusról a következő népiratkákat adta ki: A népiratkák száma 126. Reuter Sándor: A szocialista. 18 oldal. Ára 3 kr. 134. sz. Dániel Illés: A népbolondítók, vagy: Ne vigy minket a kísértetbe. 28 oldal 4 kr. 141. sz. Márton bácsi. Uj veszedelmünk. 18 oldal 3 kr. 142. sz. A mezőhegyi nagy ribillió vagy: legyünk-e cucilisták? Isten egy igazi cucilista. 56 oldal 8 kr. A Szent Antal kenyere üdvös intézményének mivoltát és történetét ismerteti a 128. sz. Paduai Antal és a szegények kenyere. Uj orvosság az élet bajaira. 32 oldal 4 kr. Sz. Antal perselye van eddigelő hazánkban a következő helyeken: Budapest: I. k. Főplébánia (Mátyás templom), II. k. Plébánia (Sz. Anna-templom), IV. k. Szent Ferenc-rendieknel, V. k. terézvárosi plébánia-templom, VI. k. Huba utca 12. sz. kármelitánál. Szent Vince egyletnél (Papnevelde-utca 7.), Pozsonyban: Sz. Ferenciek. Ungvár: Bozotca 48. sz. Mosdós (Somogy megye) Fehér-Zichyfalván, Szécseny (Nógrádmegye) Komárom és Duna-Adony, az irtalmas nővéreknél. Zombolya-plébánia. A fent elősorolt füzetek százával és ezrével terjesztendők; nagyobb megrendésnél 40%-nyi ár leengedést ad a Szent-István társulat, melynek könyvkiadóhivatala: Budapest, IV., Királyi Pál u. 13. sz. alatt van.

EGYESÜLETEK.

Az orvosgyógyászat gyűlése. A »Biharmegyei orvos-gyógyászat- és természettudományi-egylet« folyó évi április hó 1-én délután fél 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) szakülést tart. Tárgy: **G r ó s z M e n y h é r t** dr. előadása: Mikrochemiai reakcióit. Kelt Nagyváradon, 1898. március hó 29-én. Dr. **B e r k o v i t s** Miklós, egyleti titkár.

SZINHÁZ.

* **Az iparos ifjak szín-előadása.** Nagyban folynak az előkészületek a nagyváradi iparos ifjuság körében. Husvét vasárnapján és hétfőjén ugyanis előadják a »**Gyimesi vadvirág**«-ot. A mult években rendezett műkedvelői előadások sikeréből ítélve, valószínűleg élvezetes látványosságra van ismét kilátása az érdeklődő publikumnak. A betanítás és rendezés minden gondját ezuttal **Adorján Emil** dr. vállalta magára s már maga ez a körülmény egyik biztosítékát képezi a sikernek. Olvasóink figyelmeztetve felhívjuk erre a két előadásra, melyekről

részletes műsört legközelebb közlünk. Azt azonban nem mulasztjuk el megjegyezni, hogy kár volt az első előadást éppen az ünnep első napjára tenni, amely normanap lévén, nem alkalmas a színelőadásra.

Igazságszolgáltatás.

Sajtóügyek a Kurian.

A temesvári törvényszék nem régebben tizen-négy napi fogházra s 10 frt pénzbüntetésre ítélte **Blüm Róbert** ismert szocialista ízgatót sajtórendőri vétség miatt, mert a Volkswille című hetilapban, melynek szerkesztője volt, kaució nélkül politizált. A kir. tábla, valamint ma **Szerda Bódog** elnökle mellett **Schédini** referálása alapján a kuria is helybenhagyta az elsőbírósi ítéletet.

Halász Ferenc az »Honti Lapok« szerkesztőjét ugyancsak sajtórendőri vétség miatt nyolcz napi fogházra ítélte az ipolysági törvényszék, mert kaució nélkül politizált. A kuria ma **feloldotta** az ítéletet, elrendelve ama körülmény kinyomozását, vajjon adott-e Horváth kauciót.

Katonavárosi csendélet. A mult esztendőben március 8-án **Vucskási János** és **Vucskási Irimie** katonavárosi polgárok az egyik korcsmában mulattak. A mulatozás után hazafele menet közben megálltak egy kapu előtt, amit kövekkel és botokkal döngetni kezdtek. A lármára azután előjöttek **Balog Imre** és **Cséfán Lőrincz** rendőrök, akik nyugalomra intették az atyafiakat, akik a helyett, hogy békén eltávoztak volna, megtámadták a rendőröket és **Vucskási Irimie** **Cséfán** rendőrt egy kövel föbe ütötte úgy, hogy **Cséfán** súlyos sérülést szenvedett. A csendháborító embereket tegnap elítélte a törvényszék és pedig **Vucskási Jánost** csendháborításért két havi, **Vucskási Irimiet** hét hónapi börtönre. A vádlottak ez ellen felebbezték.

Utazás akadályokkal. A mult esztendőben, május 19-én a Kolozsvárról jövő vonat Rév mellett hirtelen megállt, mert az egyik fék eltört. A baleseten segítettek is azonnal s miután a vonatot elindították anélkül, hogy a szokásos jelt megadták volna, s így a vonat néhány perc múlva kisiklott, s két kocsi össze is tört, azonban az utasok közül senki sem sérült meg veszélyesen. A lakatost **Vozári Bélát** vizsgálat alá vették, s vád alá is helyezték. Tegnapra volt kitűzve ez ügyben a tárgyalás, azonban mindjárt a tanukihallgatás elején kiderült, hogy a szerencsétlenségben **Leku József** mozdonyvezetőnek is része van s így a vizsgálatot ő rá is kiterjesztették s a tárgyalást az ügyész indítványára elnapolták.

A záloglevél hamisító. Megirtuk annak idején, hogy **Keller Ágoston** a kisbirtokosok országos földhitelintézetének volt könyvelője, miután az intézet közel 200,000 frt értékű záloglevél uralmait ellopta, külföldre szökött s családjával nyugodtan egy évig éldekel a stahrenbergi tó mellett, míg a budapesti rendőrség megkeresésére a müncheni rendőrkapitányság a mult év őszén letartóztatta. Kiderült a vizsgálat során az is, hogy **Keller** 200 drb 1000 frtos záloglevelet hamisított, úgy, hogy a hamisítványok utján szerzett pénz körülbelül 194,000 frtot tesz ki, mely összegből csak 50,000 frt térült meg. A budapesti törvényszék a mult novemberben nyolcz évi fogházra ítélte **Kellert**, az ügygyel ma foglalkozott **Lachár** táblai bírő előadása mellett a kir. tábla s ez **Keller** büntetését 9 évre emelte föl.

TAVIRATOK.

A protestánsok érdekében.

Budapest, márcz. 29. (Saját tud. táv.) A kongrua bizottságban a protestánsokkal kompromisszum jött létre. A törvény végrehajtása hat év alatt történik. Tizenöt éves lelkészek azonnal megnyerik a 800 frtig való kiegészítést. A javaslat két millióval többet ró az államra.

Az oszt. sortjáték huzása.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.) A mai huzás legnagyobb nyereseményét: a negyvenezer koronát a 35934. sz. sorsjegy nyerte.

Bischitz Dávidné ravatala.

Budapest, márczius 29. (Saj. tud. táv.) Ma délelőtt állították fel **Bischitz Dávidné** ravatalát a Vigadó-tér 1. sz. gyászházban. A családnál egymást érik a részvétlátogatások és eddig már mintegy 500 részvétírat érkezett az ország minden részéből; sőt a külföldről is. Sok koszorút helyeztek el a ravatalon. A legtöbb egyesület testületileg vesz részt a temetésen.

A görög kölcsön-szerződés.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.) Athénből írják: **D e l y a n i s** párisi görög követ meghatalmazást kapott a kölcsön-szerződés aláírására.

Anglia külpolitikájához.

Budapest, márcz. 29. (Saj. tud. táv.) Az angol alsóház mai ülésén **Balfour** válaszában elismeri, hogy nagyon szükséges volna a Kelet-Ázsiában újabb követett politikáról még a szünet előtt nyilatkozni, még sem lehetséges azonban az egész ügyet a szünet előtt behatóan áttekinteni, mert a szükséges iratok husvét előtt nem szerezhetők be. A tárgyalások jelenleg folyamatban vannak, de nem mondhatja meg, mikor lesz abban a helyzetben, hogy nyilatkozhat. Kíváncsinos lenne tehát, hogy nyilatkozatait apr. 5-éig elhalassza.

H a r c o u r t azt válaszolta, hogy ő nagyobb súlyt fektet a kormány nyilatkozatára, mint arra, hogy alkalom adassék annak megvitatására.

Balfour indítványát 248 szavazattal 78 ellenében elfogadták.

A c h m e a d - B a r t l e l azt a határozati javaslatot terjeszti elő, hogy ha a kormány nem lenne képes a kínai terület integritását föntartani, kötelessége a brit flotta számára a Pecsili-öbölben megerősített bázist teremteni és arról gondoskodni, hogy a Jang-Cse-Kiang és a Fehérfolyó völgyei a brit befolyási szférába jussanak.

A ház ezután rövid vita után szavazás nélkül elfogadta a görög kölcsönről szóló törvényjavaslatot második olvasásban, miután **H i c k s - B e a c h** pénzügyminiszter kijelentette volt, hogy a garanciát vállaló hatalmak a kölcsön konvertálásában megegyeztek. Az egyezményt holnap fogják aláírni. Az alsóház elfogadta második olvasásban a miniszteriumi építkezésekről szóló billt.

KÖZGAZDASÁG.

Az Első Magyar Biztosító Társaság 1897. évi zárszámadása.

Nem pusztán üres czim, hanem határozott valóság az az elnevezés, melyet e biztosító társaság választott, s melyre negyven éves fennállása alatt becsülettel reá szolgált. Magyar biztosító-társaságok közt tagadhatatlanul első helyet foglal el, ugy szoliditása, mint azon humanus és igazságos üzletkezelésnél fogva, melylyel a vele összeköttetésben álló feleknek vagyongbiztonsága felett milliókkal örködik. Zárszámadását e társaságnak hirdetési rovatunkban vizsgálhatják olvasóink, az igazgatóság jelentését az 1897. év eredményéről a következőkben adjuk:

Tisztelt közgyűlés!

Az 1897-ik évi zárszámlát és mérleget, a felügyelő bizottság jelentésével együtt, van szerencsénk ezennel betérjeszteni.

Az üzleti végeredmény, melyet nyereségül elérhettünk, csak közepszerűnek mondható ugyan, de mégis elégtelleg utalhatunk e zárszámlára, miután ebből társaságunk üzletének új szerzeményekkel való olyan tekintélyes meggyarapodása tűnik ki, melyet társaságunk állandó haladása mellett is, bátran örvendetes föllendülésnek nevezhetünk.

A közepes végeredménynek oka az elemi biztosítási ágakban, különösen a jégbiztosítási ágban szenvedett szinte példátlan mértékű és sokasága károkan van.

E tőlünk nem függő kedvezőtlen tényezőkkel szemben üzleti munkánk kifejezést nyer a következő számokban.

Tűz-és szállítmány-osztálybeli díjbevételünk az 1896-ik évi 5,823,914 frt 78 krról 6,083,116 frt 72 krra emelkedett. Vagyis, annak dacára, hogy az erőszakos verseny folytán a díjtételek általában csökkentek s a törlések eddig nem tapasztalt magasságot, az 1896-iki 570,977 frt 89 kr. törléssel szemben 717,285 frt 53 krt értek el, viszont a korábbi években szerzett esedékes díjrészek az 1896-iki 3,369,896 frt 76 krral szemben csupán 3,204,013 frt 10 krt tettek ki: a 312,191 frt 30 krnyi díjkiesést új szerzésekkel nemcsak teljesen pótoltuk, hanem a díjbevételt végeredményében a multhoz képest még jelentékenyen fel is emeltük.

A jégbiztosítás ágazatában az 1896-iki 1,590,319 frt 23 kr. díjbetétellel szemben 1,742,690 frt 78 kr. díjbevételt szereztünk; vagyis 152,371 frt 55 krral többet, mint az előző évben.

Nagy és igen örvendetes eredménye volt fokozott üzletszerzési munkánknak, különösen az életbiztosítási ágazatban. Az 1896. évi 16,979,747 frt 62 kr új szerzeménnyel szemben 1897-ben 19,219,438 frt 49 kr. az új szerzemény; tehát 2,239,690 forint 87 krral több mint az előző évben. Mig az 1896-ik év végén a biztosított tőkeállomány emelkedése 2,890,439 frt 08 krt tett ki, addig ez az emelkedés 1897-ben 6,003,351 frt 59 krra rug; vagyis 3,112,912 frt 51 krral nagyobb, mint volt az előző évben.

Ezek bizonyossága szerint üzletszerzés tekintetében társaságunk szembetűnő sikereket ért el az egész vonalon.

E mellett társaságunk künnlevőségei is nagyobb összeget tesznek ki 1897-ben, mint az előző esztendőben, a mi az általános kedvezőtlen gazdasági állapotokban s különösen, a mult évi rossz termésben leli magyarázatát.

Az üzlet jelentékeny haladásával arányban nem álló közepes végeredmény okozói közül a tűz- és szállítmányi osztály szokottnál nagyobb kárhányadát csupán olyan esetleges ségeknek tekintjük, mely egy-egy kevésbé szerencsés évben az alapjában legegészségesebb és leghaszonhajtóbb biztosítási üzlettel is vele jár.

Másként áll a dolog a 447,932 frt 43 krnyi jégosztályi veszteséggel. A jégüzlet, ha nem is ilyen nagy összegben, de immár hosszú idő óta ugyszólván állandó megrontója nagy gondal és munkával elért jó eredményeinknek.

Ezen üzletágban tehát gyökeres reform elvégre elengedhetetlen feladatunkká és lelkiismeretbeli kötelességünké vált.

Ezennel be is jelentjük a tisztelt közgyűlésnek, hogy a jégbiztosítás gyökeres reformjáról immár gondoskodtunk és pedig oly módon, mely mellett elkerülhetjük azt, hogy a jégbiztosítási díjak a gazdaközönségre nézve a jövőben általánosságban terhesebbek legyenek, mint eddig voltak. A díjak tölemelése helyett ugyanis, a kockázatok szélesebbkörű megosztásában kerestük az orvoslást, s ezért egész jégüzletünkre vonatkozólag a hazánkban működő jó-hitelű biztosító társaságokkal viszontbiztosítási szerződésre léptünk. E szerződés folytán összes jégkockázatainknak — melyek ez előtt egészben társaságunkat terheltek — jövőben csak 35%-ját fogja társaságunk viselni s az egyöntetűbb, gyorsabb és olcsóbb jégkárfevételekről is gondoskodás történik. Ezek után immár kizártnak tekintjük, hogy jövőben is olyan állandó s abnorm nagyságu jégkárvesztések érhessek társaságunkat, mint az 1897-iki és az előző években.

A társaságunk kebelében alakult magyar gazdag jégbiztosítási szövetsége, melynek 1886-ban történt megalakítása óta mostanáig közel 2,000,000 forintra rugó összes veszteséget társaságunk kötelezettségéhez hiven a sajátjából fedezte, a folyó évben évi meg első tizenkét évi ciklusának végét. Felmerült ennek folytán a szövetség újból való megalakulásának kérdése, mire nézve a szövetség képviselőiben felügyelő- és vizsgálóbizottsága úgy határozott, hogy a szövetség csak azon feltétel mellett alakul meg újból, ha a társaság a jégüzleten kívül a szövetség működési körét a tűzüzletre is kiterjeszti. Ezt a feltételt a társaság, tekintettel a szövetségi jégüzlettel tett kedvezőtlen tapasztalatokra és a társaság egész tűzbiztosítási rendszerére, természetesen nem teljesíthette. Ennélfogva a jégszövetség felügyelő- és vizsgálóbizottsága a szövetséget újból nem alakítja meg, hanem egyetértésben a társasággal, azt eddigi formájában s csupán addig tartja fenn, mig valamennyi még érvényben lévő szövetségi törzsbevallás le nem jár.

Ezek előrebocsátása után bemutatjuk az életbiztosítási osztály külön jelentését és zárszámadását is és javasoljuk a két zárszámlában kimutatott 615,913 frt 39 krt tevő nyeresemény felosztására nézve, hogy az alapszabályok 57. és 59. §-ai értelmében:

50% 263,461 frt 04 kr. után, az élet biztosítottak nyeresemény-részeül	131,730 frt 52 kr.
6% 615,913 frt 39 kr. után után igazgatósági nyeresemény-osztalékára	36,954 » 80 »
3% 615,913 frt 39 kr. után a tisztviselői nyeresemény-osztalékára	18,477 » 40 »
2% 615,913 frt 39 kr. után a tisztviselői nyugdíjalapra	12,318 frt 27 kr.
	199,480 frt 99 kr.
fordítassék és a fenmaradó az alapszabályok 56. §. b) pontja értelmében a külön tartalékból	416,432 frt 40 kr.
	480,000 frt — krra

egészítettvén ki, minden egész részvény után 160 frt fizetessék ki osztalékul.

Végül a t. választmánnyal egyetértésben megállapított közhasznú adakozások jegyzékét azon kéressel terjesztjük elé, hogy azt jóváhagyni méltóztassék.

Budapest, 1898. évi márcz. hó 4-én.

Tisztelettel

Az igazgatóság.

TOZSDE.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

	Budapest, márcz. 29.
Buza őszre — — — — —	9.10
Buza tavaszra — — — — —	11.95
Tengeri — — — — —	12.37
Rozs őszre — — — — —	5.30
Zab őszre — — — — —	8.60

Értéktözsde.

Az irányzat szilárd.

Buda pest, márcz. 29.

Osztrák hitel — — — — —	363.90
Magyar hitel — — — — —	882 1/4
Allamvasut — — — — —	339 1/4
Déli vasut — — — — —	405 1/4
Rimamurányi — — — — —	250.—
Magyar jelzalog — — — — —	255 1/2
Magyar leszámítoló — — — — —	250 1/2
Iparbank — — — — —	101.25
Budapest közuti — — — — —	405 1/4
Kereskedelmi bank — — — — —	1404.—
Villamos vasut — — — — —	275 1/4
Salgótarjáni — — — — —	623.—
Waggon-kölcsön — — — — —	583.—

Bécs, márcz. 29.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel — — — — —	860 1/2
Magyar hitel — — — — —	879 1/2
Allamvasut — — — — —	337 1/2
Birodalmi márka — — — — —	58.77

Hivatalos árfolyamok

Budapesti áru- és értéktözsde 1897. márczius 29-én.

Magyar aranyáradék 4% — — — — —	121.50
Magyar koronáradék — — — — —	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2% — — — — —	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2% — — — — —	100.45
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból — — — — —	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — — —	97.50
Italmé és jog megváltási kötvény — — — — —	100.60
Horvát szlavon földterhermentesítési kötvény — — — — —	97.50
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön — — — — —	160.—
Lisztaanalízis és szegedi sorsjegy kölcsön — — — — —	141.25
Osztrák járadék papírban — — — — —	101.75
Osztrák járadék ezüstben — — — — —	101.75
Osztrák járadék aranyban — — — — —	122.25
Osztrák korona járadék — — — — —	102.—
1860. osztrák államsorsjegyek — — — — —	143.75
Osztrák magyar bankrészevény — — — — —	923.—
Magyar hitelbank részvény — — — — —	382.75
Osztrák hitelintézeti részvény — — — — —	364.10
Páris vista — — — — —	339.75
20 márkás arany — — — — —	951.—
Német birodalmi márka — — — — —	5872 1/2
London vista — — — — —	120.40
Páris vista — — — — —	47.60
20 márkás arany — — — — —	11.74

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Erödi H. cukrászata

Nagyvárad Fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít, ugy helyben, mint vidéki mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket

mérsékelt árak mellett.

Vidéki rendelések gondos csomagolás és pontos szétküldés következtében rendes időben és sértetlen állapotban érkeznek.

Párisi desszertek a lá Kugler és diszbonbonierek ugyanott kaphatók.

Ugyanott husvétii cukor és selyem-, plüs-, és atlasz-disztójások 3 krtól 10 forintig kaphatók.

A társulat magyarországi vezérképviselője:

Gróf SZÉCHENYI EMIL.

A társulat bankja:

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni miszerint Weisz Gyula urat

kerületi képviselőtünkkel megbiztuk.

Tisztelettel

a hamburgi katonaszolgálati, kiházasítási és korbiztosítási társulat

77 1-6

HAMBURGBAN.

Kerületi iroda: **Zöldfa-utca 25.**

Lakás: **Nagy-Magyar-utca Köblös-ház.**

Hol úgynekök jó díjazás mellett felvétetnek.

Első magyar általános biztosító társaság Budapesten.

I. Tűz-, szállítvány- és jégbiztosítási üzlet. **BEVÉTELEK.**
KIADÁSOK Negyvenedik évi zárszámla 1897. január 1-től december 31-ig.

	forint	kr.	forint	kr.		forint	kr.	forint	kr.
I. Tűzbiztosítás.					I. Tűzbiztosítás.				
Kifizetett károk a viszontbiztosított rész levonása után	1,649,740	29			Az 1896. évről áthozott készpénz-díjtartalék a viszontbiztosított rész levonásával és minden megterhelés nélkül	2,000,000	—		
Függőben maradt károk tartaléka	175,175	50			467,154,016 frt 50 krajai kötött biztosítások után, valamint a folyó évben lejárt díjresztletekből befolyt díjak			5,886,945-39	
Szerzési költségek a viszontbiztosított rész utáni bevétel levonásával	236,245	95			levonva: törlesztett díjak			705,342-32	
Jóváadalmi adó és bélyegilletékek	124,821	89			viszontbiztosítási díjak			820,499-20	
Postabérek	51,774	65			lejárt visszbizt.-díjresztletek			1,187,458-58	2,713,210-10
Adakozások közhasznú célokra 5,246 frt 28 kr. tartalék levonása után	958	72			Az 1896. évben függőben maradt károk tartaléka	118,120	63		5,290,955 02
A tűzbiztosítási üzletet terhelő igazgatási költségek	551,215	90			II. Szállítványbiztosítás.				
Behajthatatlan követelések leírása	9,329	20			Az 1896. évről áthozott díjtartalék	20,000	—		
A következő évek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	2,000,000	—	4,799,264	19	18,698,262 frt 21 krajai kötött biztosítások utáni díjak			197,071-33	
II. Szállítványbiztosítás.					levonva: törlesztett díjak			11,943-21	
Kifizetett károk a viszontbiztosított rész levonásával	57,682	93			viszontbiztosítási díjak			127,434-59	139,377-80
Függőben maradt károk tartaléka	23,365	23			Az 1896. évben függőben maradt károk tartaléka	18,853	41		91,046 94
A szállítványbiztosítási üzletet terhelő szerzési és igazgatási költségek	14,740	09			III. Jégbiztosítás.				
A következő évek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztosított rész levonásával és minden megterhelés nélkül	20,000	—	115,788	25	81,271,097 frt 90 krajai kötött biztosítások utáni díjak	1,742,690	78		1,742,690 78
III. Jégbiztosítás.					IV. Egyéb bevételek.				
Viszontbiztosítások és törlesztések	413,956	37			Beváltott szelvények után, valamint egyéb befolyt kamatok és árfolyamnyereség eladott értékpapírok és idegen pénzüemek után	275,372	94		800,871 75
Kifizetett károk a viszontbiztosított rész levonásával	1,539,003	49			Társasági ház tiszta jövedelme	25,498	81		7,425,563 39
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztosítások utáni bevétel levonása után	294,124	03							
Behajthatatlan követelések leírása	3,539	32							
1897. évi nyeresemény									

VAGYON. Mérlegszámla 1897. december 31-én. **TEHER.**

	forint	kr.		forint	kr.
Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztárak- és bankoknál	1,570,374	29	Részvénytársaságok: teljesen befizetett 2000 egész részvény a 1000 forint	2,000,000	—
3,961,800 — Magyar földhitelintézet 4% os koronakeresetű záloglevelek	1,951,201	25	Részvénytársaságok: teljesen befizetett 2000 fél részvény a 500 forint	1,000,000	—
1,470,000 frt Magyar földhitelintézet 4% os tájjavítás és szabályozási záloglevelek	1,429,575	—	Társasági tartalékok		3,000,000
1,000,000 — Pesti magyar kereskedelmi bank 4% os záloglevelek	493,750	—	Külön tartalék		701,096
500,000 — Egyesült budapesti fővárosi 4% os záloglevelek	244,375	—	Tűzbiztosítási díjtartalék készpénzben a viszontbiztosított rész levonásával és minden megterhelés nélkül	2,000,000	—
424,800 — Budapest fő- és székváros 4% os korona kölesön kötvény	208,683	—	Szállítványbiztosítási díjtartalék készpénzben a viszontbiztosított rész levonásával és minden megterhelés nélkül	20,000	—
7942 drb Magyar-francia biztosító részvény-társasági részvények	794,200	—	Tűzbiztosítási függő károk tartaléka		175,175
1084 drb Bécsi biztosító társ. részvények	281,840	—	Szállítványbiztosítási függő károk tartaléka		23,365
15,000 — Pesti Lloyd társ. részvények	15,000	—	Különféle hitellevelek		483,247
A fenti értékpapírok után az év végéig esedékes kamatok	38,471	53	Elsőbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok		2,683
Leszámlított, visszeszámlított és egyéb váltók	889,920	49	Első magyar általános biztosító társaság „Lévy-alap”		86,094
A társaság háza	650,000	—	Első magyar általános biztosító társaság „Ezredéves alapítvány”		30,888
Erzsébeti házak jelzálog-kölcsönzvénye	469,000	—	Tiszviselők nyugdíjalapja		535,691
Különféle adások			Ornody Vilmos-alap		10,014
a) Pénzkészlet és maradványok a képviselősekéknél	919,873	48	Életbiztosítási osztály folyó számlán		205,670
b) Maradványok idegen biztosító intézeteknél	374,048	27	1897. évi nyeresemény		319,889
Jégbiztosítási osztály folyó számlán	246,095	27			
Központi pénzkészlet	33,101	05			
	10,594,416	62			10,594,416 62

KIADÁSOK. Harmadik évi zárszámla 1897. január 1-től december 31-ig. **BEVÉTELEK.**

	forint	kr.	forint	kr.		forint	kr.	forint	kr.
Törlesztett kötvények díja	276,296	74			A múlt évből áthozott díjtartalék			29,550,383	99
Visszaváltott kötvényekért	419,854	61			Befolyt díjak: ez évben kiállított kötvények után	460,499	08		
Halálesetek után kifizetett kárösszeg	1,659,967	92			az előbbi években kiállított kötvények után	4,343,700	45		
Lejárt kiházasítási tőkékért	1,292,827	24			a biztosított tőke emelésére fordított nyeresemények	19,655	33		4,823,254 86
Kiházasítási biztosításoknál haláleset következtében díjvisszatérítés	39,671	99			Múlt évi függőben volt károk és díjvisszatérítések tartaléka				219,325 09
Függőben levő károk és díjvisszatérítések tartaléka	241,653	24			Múlt évi függőben volt kiházasítási tőkék tartaléka				230,905 60
Függőben levő kiházasítási tőkék tartaléka	229,137	60			illetékek				107,985 50
Évjáradékokért	105,379	19			Kamatjövdelem				1,355,263 55
Viszontbiztosítási díjak	118,923	96							
Bélyegokért	94,827	42							
irodai bér, postadíjak, nyomtatványok, uti- és egyéb költségek	281,507	15							
Tiszti fizetések	86,068	75							
Jóváadalmi adóért	6,458	08							
Orvosi díjakért	43,160	62							
Szerzési és behajthatási költségek	328,579	86							
Kisorsolt biztosítások tartaléka	15,000	—							
Behajthatatlan tartozások leírása	14,556	74							
Díjtartalék az év végén			4,597,811	11					
1897. évi nyeresemény			31,393,283	83					
			296,023	65					
			30,287,118	59					

VAGYON. Mérlegszámla 1897. december 31-én. **TEHER.**

	forint	kr.		forint	kr.
Értékpapírok	28,366,007	frt 79 kr egyenlő:	Díjtartalék	32,084,612	frt 74 kr.
105,000 Kor. n. é. magyar kir. 4% os koronakeresetű 50 frt 50 krajával	52,290	—	levonva a biztosítási díjtartalékokot	641,328	frt 91 kr
23,750 frt magyar kir. 4% os aranyárú 121 frt 50 krajával	49,945	50	Biztosítási alap		191,086
6,473,500 frt magyar földhitelintézet 4% os záloglevelek 98 frt 50 krajával	6,376,397	50	Kiházasítási tőkék nyereseménnyel		540,421
6,393,000 frt magyar földhitelintézet 4% os tájjavítás és szabályozási záloglevelek 97 frt 25 krajával	6,217,102	50	Függőben levő károk és díjvisszatérítések tartaléka		241,653
1,418,000 Kor. n. é. magyar kir. 4% os koronakeresetű záloglevelek 98 frt 50 krajával	709,137	50	Függőben levő kiházasítási tőkék tartaléka		229,137
929,500 frt magyar kereskedelmi bank 4% os zálog. 100 frtjával	929,500	—	Díjleszállításokra vonatkozó nyeresemények tartaléka		236
68,000 frt magyar kereskedelmi bank 4% os közsz. köles. köles. 100 frtjával	68,000	—	Földlési csoportok számlája		62,941
104,000 frt magyar földhitelintézet 4% os zálog. 100 frtjával	104,000	—	Előre fizetett díjak 1898. évre		3,198
90,000 frt magyar földhitelintézet 4% os zálog. 100 frtjával	90,000	—	Fel nem vett nyeresemények 1896. évről		43
300,000 frt magyar takarékpénztár központi jelzálogbankja 4% os zálog. 100 frtjával	300,000	—	Kisorsolt biztosítások tartaléka		15,000
139,000 frt magyar, orsz. közp. takarékpénztár 4% os zálog. 100 frtjával	139,000	—	Viszontbiztosító intézetek és mások követelései		14,252
742,000 frt egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár 4% os zálog. 100 frtjával	742,000	—	1897. évi nyeresemény		296,023
29,500 frt magyar jelzálog-hitelbank 4% os nyereseményciklusú kötvényei 123 frt 50 krajával	36,422	50			
Magyar jelzálog-hitelbank 4% os köles. 5 darab nyereseményciklusú 22 frtjával	410	—			
280,000 frt magyar jelzálog-hitelbank 4% os zálog. 100 frtjával	280,000	—			
2,467,400 frt Budapest fővárosi 4% os köles. köles. 100 frtjával	2,467,400	—			
1,639,500 frt magyar kir. államvasuti ezüstköles. 4% os kötvények 100 frtjával	1,639,500	—			
97,400 frt magyar kir. keleti vasuti államköles. 5% os aranykötvényei 120 frt 50 krajával	117,397	—			
199,800 frt magyar kir. 4% os földterhelmentesítési kötvények 97 frtjával	199,800	—			
6,514,000 frt magyar kir. italmérési jogkártya-kiadási 4% os kötvények 100 frtjával	6,514,000	—			
Beszterezbánya-brozzval és piski-vajdahányai vasuti és. kötvény	614,000	—			
40,000 frt magyar államadósság 4% os papírjárdék (május-november lejárt) 101 frt 75 krajával	40,000	—			
510,945 Liro 75 c. olasz 5% os járadék és kamatai	227,284	12			
Földlési csoportok értékpapírjai: 62,000 frt magyar kir. italmérési jogkártya-kiadási 4% os kötvények 100 frtjával	62,000	—			
1897-ben esedékes kamatok és elszámolt pénzküldemények	251,522	76			
Kötvény-kölcsönök	102,136	21			
Viszontbizt. kötvény-kölcsönök	3,187,628	—			
A központ tartozása folyó számlán	8,421	60			
Vezér- és főgynökségek és mások tartozásai	205,670	90			
	774,542	70			
	32,987,279	08			

Budapest, 1897. december hó 31-én.
Kacovszky János, elnöki biztosi elnök.
Báró Harkányi Frigyes, **Jeney Lajos,** **Ornody Vilmos,** **báró Schossberger Zsigmond,** **Szendy Károly,** a központi könyvezés főnöke.
gróf Zichy Nándor.
 A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készültnek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőnek találtuk.
 Budapest, 1898. március hó 4-én.
A felügyelő bizottság:
Gróf Batthyány Géza, **Gliczey Samu,** **Hajós József,** **Jekelfalussy Lajos,** **László Zsigmond.**

A midőn intézetünk mérlegét közzéteszem, továbbra is kérem a n. é. közönség szives bizalmát, melynek megőrzésére minden erőmet megfeszítek.
A nagyváradi főgynökség: GLACZ ANTAL, titkár.
 Nyomatott lapulajdonos: Szent-László nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.